

potestatem præferre..., sed hoc solum in salutarem solitudinem adhibere.

4. Patrono tandem jus est, ut si ipse paupertatis infortuniis jactetur, ex fructibus Ecclesie, si qui supersint, alendus sit: *Cap. 25. hoc Tit. Cone. Tolet. IV. ibid. Can. XXX. Causa. 16. Q. VII.* (**). En eiusdem Concilii *Can. XXXVIII.* alias *XXXVII.* ad emendationem fidem exactum: *Quicunque ergo fidelium de facultatibus suis. Ecclesiae aliquid devotione propria contulerunt, si forte ipsi, aut filii eorum redacti fuerint ad inopiam, ab eadem Ecclesia suffragium vita pro temporis usu percipient.* Id etiam docet Alphonsus laud. *Lege II. ejusd.* (*) Porro hujusmodi subsidium debetur patrono. 1. non tam intuitu paupertatis, quam beneficentie; quare non alimenta modo, verum etiam quæ ad vitam decenter sustentandam sunt necessaria, illi erunt præstanta; quantum tamen tum eiusdem conditio postulat, tum Ecclesie sert facultas. (**) Si enim (ait idem Canon) *Clericis, vel Monachis, seu peregrinis, aut quamlibet necessitatem sustinentibus, pro solo Religionis intuitu, in usum res Ecclesiastica largiuntur, quanto magis his consulendum est, quibus retributione justa debetur?* (*) 2. Non titulo præsentationis, sed fundationis; unde si Patronus jus præsentandi vel dimiserit, vel alteri cesserit, adhuc ipsi ad inopiam redacto subveniendum est.

XXIV. Porro Patronis jura quoque honorifica prestanda sunt, quæ in exterris observantia indicis consistunt: hinc Patrono deferendus 1. honor Processionis: *Cap. 25. hoc Tit. (**)* et *Leg. I. ejusd.* (*) scilicet tum in publicis supplicationibus, aliisque hujusmodi processionibus, tum in suscipienda pace, quæ in Missa publice in Ecclesia defertur, tum demum et in thuris suffit, sive thurificatione, prior, et honoratior Patrono dandus est locus. Neque enim Ecclesia antiquissimam unquam improbavit præxim; ut nimirum ea etiam, quæ ad pietatem, cultumque religionis Deo impendendum primario instituta sunt, honorificentiori quadam ratione uti Episcopis, et Sacerdotibus, ita et Patronis præstentur. Et sane jam inde ab antiquis temporibus, uti constat ex veteri Ordine Romano, Episcopis, et Sacerdotibus sigillatim, et seorsum à reliquo clero thuris suffitus deferri consuevit.

2. Debetur honor aquæ benedictæ; scilicet ut Patronus diversa ratione, ac aliij adspergatur. Porro hac in re caveant Patroni, ne sibi tradi adspergillum contendant, quo seipso adspergant; id quod Episcopo duntaxat reservatum est; sed satis habeant, si ab ipso Beneficiario ritu peculiari adspergantur: neque enim ab alio, quam à Sacerdote ad benedicendum ab Ecclesia specialiter constituto, aquæustralis adspersionem, quæ species benedictionis est, licet accipere.

3. Debetur honor precum; scilicet ut publice in Ecclesia fidelium precibus commendentur, et quidem nominativi. Hoc jus dubio procul spectat *Can. XIX. Syn. Emeritensis;* quæ in hanc rem sic habet: *Eorum nomina, a quibus eas Ecclesias constat esse constructas, vel qui aliquid his sanctis Ecclesiis videntur, aut visi sunt contulisse, si viventes in corpore sunt, ante Altare recitentur tempore Missæ; quod si ab hac decesserint luce, nomina eorum cum ordine recitentur.*

4. Debetur honor sedis; scilicet ut perpetua, et specialis in Ecclesia. Patrono constituantur sedes, et quidem in navi Ecclesie, vel etiam in ipso Choro, vel Presbyterio. Antiquitus quidem sacra septa ingredi laici omnino vetabantur; at seculis temporibus id juris Patronis sensim imperti' cœpisse constat ex *Syn. Wigoniensi Can. III.* *Ne laici stent intra Cancellos,* dum celebrantur divina, *salva tamen reverentia Patronorum:* (**) cui adhæret Alphonsus, noster in mox laud. *Leg. I.* (*)

5. Debetur honor sepulturæ; scilicet in honorificentiori Ecclesie loco. Patronorum cadavera humana sunt. Unde sepulturam habere in Choro maximè honorificum reputatur. Porro num soli Patrono id juris tribuendum sit, an etiam ejus cognatis, adfinibus &c. ex litteris foundationis deducendum.

6. Demum Patrono jus est stemma gentilium in Ecclesia patronata adponere; id quod de Patrono non solum laico intelligendum, sed etiam Ecclesiastico; licet hic, non proprio nomine, sed Ecclesie duntaxat, vel dignitatis, patronatum possideat: quod et de reliquis honorificis juribus hactenus expositis etiam intelligas.

XXV. Ceterum circa honorifica jura Patronis præstanda attendendæ quoque sunt peculiares locorum consuetudines. Ad rem Franciscus le Roy Lib. II. Cap.

5. In officiis, et honoribus exhibendis non modo videndum est, quod lege sancitum, sed quid consuetudine valeat. Modo tamen non ejusmodi consuetudine jura inducantur, quæ vel Ecclesie decori opponantur, vel rectam divinorum officiorum administrationem turbent; quæ licet longè usu inducta, adhuc tamen poterunt legitima auctoritate aboleri. (**). De Regio Hispaniarum Patronatu leges Tit. de Electione, et Reservationibus. (*)

CAPUT VIGESSIMUM SEXTUM.

DE PECULIO CLERICORUM.

I. Peculium sic dictum, quasi *pusilla pecunia, sive Patrimonium pusillum,* quod servus Domini permisso separatum à rationibus dominicis habet: *Leg. V. §.*

3. *Dig. de Peculio, et Leg. XXXVII. Dig. de Adquir. rer. domin.* De vario peculii genere opportunius in *Institutionibus Civilibus;* illud autem hic tantummodo observandum, bona, quæ Clerici in Ecclesiæ ministerio sibi comparaverint, non immerito Peculii nomine donari. Sicut enim Peculii apud Romanos servus non verum dominum, aut proprietatem habebat, sed tantummodo usum, et administrationem, et quidem Domini ipsius permisso, ad quem, servo moriente, peculium eum suis indè adquisitis accessionibus ipso jure redibat; ita Clerici bonorum Ecclesiasticorum non nisi administrationem habent; ipsisque decadentibus, ad Ecclesiam, cui à fidelibus primitus oblatæ sunt, ex sui natura redeunt.

II. In Libris Decretalium titulus prostat, cuius: *de Peculio Clericorum.* Verum in Decretalibus, quas titulos ille complectitur, *Peculii* nomen non occurrit, sed duntaxat in ipsis cavetur; ut bona, quæ Clerici ex Ecclesiæ ministerio post Ordinationem sibi adquisiverint, ad Ecclesiam, tanquam res ad ipsam pertinentes, revertantur: *Quamobrem admodum verisimile est rebus Ecclesiæ, quæ Clericis ad usum conceduntur, nomen Peculii inditum fuisse, postquam facta beneficiorum erectione, ipsa bona Ecclesiæ, quasi in quasdam portiones singulis titulis adnexas, dividit, et a communi massa bonorum Ecclesiæ separari caperunt:* Esopus Part. II. Tit. XXXII. Cap. I. n. 2.

III. Igitur bonorum Ecclesiasticorum Clerici non nisi administrationem habent, et usum, eorundem proprietate Ecclesiæ reservata: idque pluribus evincitur.

Ac 1. Julijahus Pomerius de Vit. Contempl. Lib. II. cap. 9. de bonis Ecclesiæ diserte in hunc modum statuit: *Scientes nihil aliud esse res Ecclesiæ, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, et patrimonia pauperum.* Si hec bonorum Ecclesiæ natura est, quisnam eorundem dominum unquam sibi vindicavit? 2. Porro jam antea Augustinus Ep. L. bonorum Ecclesiæ non nisi procuratio-

nem, sive administrationem Clericis adseruerat, qui id juris tantummodo sibi tribuant, iisdem scilicet, neque ac pauperes, et simul cum pauperibus, utendi. *Si pauperum compauperes sumus, et nostra sunt, et illorum.* Si autem privatim, quæ nobis sufficient, possidemus, non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatioe damnable vindicamus.

3. Omnes quotquot in Ecclesia unquam floruerunt Episcopi, et Clerici pietate, doctrinaque conspicui suis præceptionibus, exemplisque tradiderunt Clericis ex Ecclesiæ redditibus haud licere, nisi necessaria percipere, aliquid amplius accipere sacrilegium esse, reliquos, qui supererent, in pauperes omnino erogandos. Conc. Antioch. Can. XXX. hoc de capite sic decernit: *Episcopus Ecclesiasticarum rerum habeat potestatem ad dispensandum erga omnes, qui indigent cum summa reverentia, et timore Dei.... Quod si convertat res Ecclesiæ in suos usus domesticos.... Synodo Provincia pœnas ipse persolrat.* Tum Canon ex sic dictis Apostolicis num. XL. Potestate Episcopi indigentibus omnia dispensentur per Presbyteros, et Diaconos. Eadem habent et alii Conciliorum Canones in hanc rem sancti: adhæc et Patres æquæ Orientales, ac Occidentales apud Thomass. Part. III. Lib. III. cap. 26. et 27. (**). Neque aliter sensit Hispaniarum Ecclesia, in qua ipsius bona passim alimenta pauperum audiebant. Synod. Hispal. II. Can. IX. Toletanæ IV. Can. XXXVIII. et Tolet. VI. Can. XV. necnon Hispaniarum Leges Leg. XII. Tit. XXVIII. Partit. III. Quocirca Philippus Magnus injunxit Prælatis, Ecclesiis, et utriusque sexus Monasteriis, ut ex eorum bonis, quantum in ipsis fuerit, puellarum orphanarum doti partem deputent: Leg. V. cap. 6. Tit. II. Lib. V. Nov. Recop. (*) Haec tenus producta specimenis duntaxat loco esse possunt.

IV. Neque dicas bona Ecclesiastica hanc naturam exuisse, ubi reditus Ecclesie in portiones partiti, ac in beneficia erecti sunt. Namque 1. etiam post ejusmodi partitionem bona Ecclesiastica passim dicta sunt vota fidelium, pretia peccatorum, et patrimonium pauperum: ita S. Bernardus, Petrus Damianus, Petrus Blesensis, celebriora Concilia Provincialia etiam posterioribus saeculis habita, ac postremo Synodus Trident. apud Thomass. ibid. et apud Espenium Part. II. Tit. XXXI. cap. 3.

2. Bona Ecclesiastica ex primigenia sua origine, que ipsis *essentialis* est, oblationes fidelium sunt Ecclesiæ factæ, ut indè Ecclesiæ ministri non ditescant, aut luxuriose secum agant, sed tantummodo, ut indè alimenta percipiunt, reliqua verò pauperibus distribuant. Sicut enim dignus est mercenarius mercede sua, ita non debet unus esurire, dum alter ebrius est. Ad rem S. Bernardus Epist. 2. ad Fulconem: *Conceditur ergo tibi, ut si bene deservis, de altario vivas, non autem ut de altario luxurieris, ut de altario superbias, ut inde compares tibi fræna aurea, sellas depictas, calcaria deargentata.... quidquid præter necessarium vicium, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est.*

3. Ex Christi doctrina, quam luculentius exponit Apostolus, ea prorsus omnium terrenorum bonorum ratio fidelibus habenda est; nimis ut victu, vestitu, ceterisque ad vitam honeste agendam necessariis sibi reservatis, reliqua indigentibus distribuant; atque ita quantum corruptæ naturæ conditio fert, ex superfluis divitum opibus pauperibus recreatis, omnes ex æquo Deo bonorum omnium largitori grates rependant. Unde Luca XI. v. 41. *Quod superest date eleemosynam:* et disertius S. Paulus I. ad Thymoth. VI. v. 8. *Habentes autem alimenta, et qui-*

bus tegamur, his contenti simus. Et ud Hebr. XIII. v. 5. *Sint mores sine avaritia, contenti præsentibus.* Hæc autem verba non simplex consilium efferre, sed verūm præceptum consentaneum plerique sanioris doctrine Theologi, ac Interpretes. Sane Gulielmus Estius in dicta Apostoli loca in hunc modum se habet: *Quæres utrum consilii sit, an præcepti, quod dicit: His contenti simus. Respondeo, præceptum esse, idemque ad omnes pertinens, atque adeo ex ipsa naturæ lege profectum.... Si adfluant divitiae, retineri licite possunt, modo cor iis non adponatur, sed secundum Dei leges expendantur in necessitates aliorum.* Etenim et hoc natura docet, et charitas exigit, ut membrum abundans re sibi non necessaria, transmittat eam ad alia membra, quæ indigent. Habetur idem præceptum ad Hebr. XIII. Sint mores sine avaritia, contenti præsentibus. Porro quod diximus in Apostoli verbis contineri, amplius confirmat per hoc, quod sequitur: Nam qui volunt divites fieri incident in tentationem, et in laqueum Diaboli. Hactenus Estius. Porro si hoc de terrenis quibuscumque bonis judicium ferendum est, quam potiori jure idem statuendum erit de bonis Ecclesiæ? præsertim quum hæc Clericis non propter operas, laboresque præstitos, sed duntaxat propter indigentiam adsignata sint. Adhæc illorum verūm dominium, proprietatemque jure sibi adserunt laici; at istorum nonnisi dispensationem, administrationemque Clerici sibi vindicare possunt. Ad rem Canones sic dicti Apostolici Can. XL. Potestate Episcopi indigentibus omnia dispensentur.... Ex his autem quibus indiget (sicut tamen indiget) ad suas necessitates, et ad peregrinorum fratrum usus ipse percipiat. Et Canon Antiochenus XXV. *Participet autem, et ipse quibus indiget (sicut tamen indiget) tam in suis, quam in fratrum, qui ab eo suscipiuntur, necessariis usibus profuturis.* Profecto ex dictis quibusnam non colliget, Clericis reddituum, quos ex Ecclesiæ bonis accipiunt, haud quidem dominium, vel proprietatem, at verò economiam duntaxat, sive dispensationem sibi adserere licere?

V. Jam verò ex hactenus productis reque veterib[us] ac recentiorib[us] Ecclesiasticis monumentis illud quoque effici, colligique posse videtur, scilicet Clericis in redditum Ecclesiasticorum usu moderationem servandam. Et sanè Hier. in Mich. Cap. 2. in hanc rem sic habet: *Apostolus Paulus, qui altari, inquit, servivunt, de altari participant, et vivunt. Permittitur tibi, o Sacerdos, ut vivas de altari, non ut luxurieris.* Non absimili ratione loquitur S. Bernardus, cuius verba modo protulimus. Ambrosii, et Augustini tum in vestity, tum in mensa frugalitatem, sobrietatemque graphicè describit Possidius in Vita Augustini Cap. 22. Tum Augustinus ipse Serm. LV. de Diversis: *Nolo talia offerat. Sanctitas vestra, quibus quasi ego decentius utar. Offeratur mihi verbi gratia byrrhum pretiosum, forte decet Episcopum.... Qualem potest habere Presbyter, qualem potest habere decenter Diaconus, et Subdiaconus, talem volo accipere, quia in commune accipio. Si quis meliorem dederit, rendo, quod et facere soleo.... Venio, et ero pauperibus. Si hoc enim delectat, ut ego habeam talem, det unde non erubescam. Fato enim robis, de pretiosa ueste erubescat; quia non decet hanc professionem, hanc admonitionem, hæc membra, hos canos.* Similia frugalitatis exempla tum in antiqua, tum in recentiori Ecclesiastica Historia passim occurunt. Videsi Thomass. ibid. ab Cap. 34. ad 41. *iu[m]q[ue] si bo[ne] m[er]itid[em] VII.* At enim hujusmodi frugalitas sanctissimis Ecclesiæ Episcopis voluntario, suaque sponte suscepta dicenda erit? Haud sanè Ecclesiastice enim sanctiones identem sanctæ occurunt, quibus ea præscribitur. Sie Canones Concilii IV. Carthag. XIV. et XV. Ut Episcopus non longe ab Ecclesia hospitium habeat.... Ut Episcopus ritem supellectilem, et mensam, et victimum pauperem hæ-

beat, et dignitatis sue auctoritatem fide, et vita meritis quærat. Syn. Antioch. Can. XXV. Participet autem et ipse quibus indiget... ita ut in nullo qualibet occasione fraudentur, juxta S. Apostolum: Habentes victum, et tegumentum, his contenti simus. Quod si contentus istis minime fuerit, contentat autem res Ecclesiae in suos usus domesticos, et ejus commoda... Synodo Provincie paenae iste persolvat. Eadem habent Syn. Laodic. Can. LV. Sardicensis Can. VIII. Cabilonensis II. Can. IV. Parisiensis VI. Can. XIX. Syn. Trullana Can. XCII. aliaquæ secutis temporibus habita Concilia, ac demum Synod. Trident. Sess. XXII. Ref. cap. 1. Concilia Provincialia Mediolanensis S. Caroli Borrom. tum et Provincialia Neap. I. Cap. 22. et II. Tit. IX. cap. 5. (*) tum et Provincialia Hispana post Trid. an. 1565. celebrata: Toleti Act. II. Ref. cap. 3. Episcopos hortatur, ut eorum modesta sit supplex, ut hospites, quicunque il futuri sint, quum ad Episcoporum domum venierint, sciant se fore ad Episcoporum, non ad Principum secularium, aut Regum hospitium recipiendos... ut sint memores Episcopi Divinam Majestatem non leviter offendit, dum non paucis pauperibus, qui ob egestatem, et famam vilæ periculum experiuntur, et exspectant, ex his subveniri posset, quæ mensis Episcoporum contra indictam a Canonibus frugalitatem, maxima cum ignominia veri splendoris adponuntur. Valent. Sess. III. Tit. III. cap. 1. Episcopos monet, quod egenis liberaliter subveniant, cognatos, et ad fines bonis Ecclesiæ minime dilent, ac multo minus Ecclesiastica bona adcumulant, ut ex eis hæredem testamento instituant. Et Compost. Act. III. Decret. 3. 5. 6. ut Episcopi contenti sint modesta supplex, et frugali rictu quotidiano, et præbeant large elemosynas indigentibus. Id ipsum de Clericis insérioribus intellegas. (*) Vides Thomass. ibid. et Virum Cl. reique Canonicæ consultissimum Dominiūcum Cavallarum in suis doctis Juris Can. Institutionibus Lib. I. cap. 30.

VII. Duo hic supersunt excutienda: Primum, num Clericis, quibus ex bonis patrimonii abunde est, ex Ecclesiasticis redditibus vitam transigere fas, jusque sit, bonis patrimonialibus, vel seorsum reservatis, vel in usos profanos expensis. Alterum, num Clericis de bonis Ecclesiæ testari liceat. Porro ex productis in hoc Titulo haud paucis Ecclesiasticis sanctioibus, tanquam ex iactis fundamentis, utriusque capituli definitio erui posse videtur.

VIII. Et sanè p̄t̄m quod spectat, communior quidem recentioris evi Canonistarum, et Theologorum fert sententia, ut ea Clericis tribuatui facultas, qua scilicet, reservatis patrimonii redditibus, possint ex bonis Ecclesiæ vitam ducere: at quomodo hæc opinio cum inconcessis immobilibus, nullique mutationi obnoxia Disciplinas Ecclesiasticas Canonibus conciliari queat, profecto non video.

IX. Et sanè 1. Clericis ex Ecclesiasticis proventibus nonnisi quantum indigent; si tamen indigent, participare fas est. 2. Non tanquam mercēs pro prestitis operibus, sed tanquam vita subsidia redditus ipsis ab Ecclesia adsignati sunt. 3. Tanquam pauperes, vel pauperum compauperes victum, vestimentaque ex bonis Ecclesiæ accipiunt. 4. Boni Ecclesiæ patrimonium pauperum sunt, quorum administrationem duntaxat sibi jure adserent Clerici. 5. Ex Christi doctrina: *Gratis accepistis, gratis date*, tenentur Clerici Ecclesiæ, plebique ministerium gratis exhibere: in quod præceptum, ut donum impingunt, qui ex bonis Ecclesiæ homini stipe diu accipiunt, quo, ut possint laborare, pascantur, ita illud violare videntur.

X. Meritò igitur Card. Bellarminus, Thomaissinus, Estius, Prosper Fagnanus, Espenius, aliquæ p̄ioris disciplina Ecclesiastica studiōssimi Theologi, et Canonistaræ in alia omnia abeunt, Beneficiariis homini ob indigentiam proventuum

Ecclesiasticorum usum tribuentes. Jam vero inde ne colligas Clericum patrimonio divitiorum beneficium retinere non posse; uī quoque nequæ improbanda videtur illorum Clericorum praxis satis antiquitati conformis, qui, ut expeditius Ecclesiæ, ac plebi ministerium exhibere valeant, domesticum patrimonium dimittentes, de altari, cui inserviunt, vita subsidia sibi parant. Vides Thomass. ibid. Cap. V.

XI. Quantum vero ad alterum, scilicet num Clerici de bonis ex Ecclesiæ ministerio sibi comparatis decedentes per tabulas, sive testamentum disponere possint, paucis me expediam. Antiquitus quidem Clericis de bonis Ecclesiæ testari omnino fuisse vetitum constat ex Canonibus Apost. XL. Antiocheno XXIV. et Concil. Carthag. III. Can. XLIX. Clerici, qui nihil habentes ordinantur, omnia, quæ post ordinationem compararunt, Ecclesiæ conferre jubentur: duntaxat de bonis, quæ ipsis vel liberalitate alicujus, vel successione cognitionis obvenerint, facere inde, quod corum proposito congruit, ipsis permittitur.

XII. Eiusmodi disciplina, quam firmarunt Gregor. M. Cap. 1. de Testamentis, et Justinianus Leg. XLII. §. 2. Cod. de Episcop. et Cler. ad saeculum usque XII. in Ecclesia perdurasse videtur. In Concil. enim Lateran. III. Cap. 7. adversus Clericos, qui bona per Ecclesias suas adquisita in alios transferre presumebant, in hunc modum sancitum est: *Hoc igitur, quia antiquis Canonibus constant inhibitum, nos indemnitati Ecclesiæ providere volentes, sive intestati deceserint, sive aliis conferre voluerint, penes Ecclesias eadem bona præcipimus permanere.*

XIII. Veruntamen ille sensim mos invehi cœpit, ut duntaxat in plas causas per testamentum de bonis Ecclesiæ aliqua disponerent; quem morem consuetudinem non improbandam vocat idem Pontifex ibid. cap. 12. At postea ejusmodi consuetudo adeo extensa est, ut Clerici liberam de bonis Ecclesiæ, æque ac de patrimonialibus, testandi facultatem sibi adrogarent. Hac antiquis Canonibus vulnus inflixere, tum disciplina remissio, tum difficultas discernendi bona Ecclesiastica à patrimonialibus, cum denique nimia R. Pontificum, Episcoporumque facilitas Clericis liberam testandi veniam impartiendi.

XIV. Quum vero, ut recte notat Fagnanus ad Cap. Si quis de Peculio Clericorum, neque consuetudine, neque R. Pontificis venia fieri possit, vel ut Clericis de bonis Ecclesiasticis abuti fas sit, vel ut bonorum Ecclesiasticorum natura, de qua supr. immutetur, hinc profecto nemo non videt Clericis nullo unquam pacto licere vel profanos in usus de Ecclesiasticis proventibus testari, vel, ubi ab intestato decendant, successores habere non indigentes. Boetius Epo, Martinus Navarrus, aliquæ apud Espenium P. II. Tit. XXXII. cap. 7. Eandem quoque Synodi Trident. sententiam suisse ex eo patet, quod Episcopis, aliisque quibusunque beneficia Ecclesiastica obtinentibus omnino interdit, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresque suos augere studeant; quum et Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineos donent; sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant. Eas autem non distrahanter, nec dissipent illorum caussa: imo, quam maxime potest, eos Sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia seminarium exstat, penitus deponant. Quæ vero de Episcopis dicta sunt, eadem, non solum in quibusunque Beneficia Ecclesiastica, tam secularia, quam regularia obtinentibus, pro gradu sui conditione observari, sed et ad S. R. E. Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud SS. R. Pontificem quum universalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas rideri potest, non iis etiam virtutum insignibus, ac vivendi disciplina eos

fulgere, quæ merito omnium in se oculos convertant. Sess. XXV. Ref. cap. I. Qua de re testamenta Clericorum de Ecclesiasticis proventibus in profanos usus, licet propter odia litum in foro contentioso, non reprobentur, qui tamen ita disponunt ab injustitia immunes non erunt, dum bona Ecclesiastica contra ipsorum naturam profundunt. Igitur Canones, quibus vetantur Clerici de bonis Ecclesiasticis in usus profanos, vel in favorem consanguineorum disponere, *absit, ut etiam non obligent.* *Nemo se seducat, Deus non irridetur.* Ita Christianus Lupus apud Espenium Part. II. Tit. XXXII. cap. VII. n. 32.

(**) XV. Hispanæ Ecclesia nihil intentatum reliquit, ut Clericos à ditandis supremis tabulis ex Ecclesiæ bonis cognatos deterreret. Ad rem Syn. Tolet. II. Can. IV. *Si quis Clericorum agellos, aut vineolas in terris Ecclesie sibi fecisse probatur sustentanda vitæ caussa, usque ad diem obitus sui possidea; verum post suum de hac luce discessum, juxta priorum Canonum Constitutiones, jus suum Ecclesie sancte restituat, nec testamentario, aut successorio jure cuiquam hæredum, prohæredumve relinquat.* Synod. Valent. an. 546. Can. III. constituit, ne Episcopi defuncti propinquai quiequam de ipsius rebus acciperent, ne forte simul cum patrimonialibus, bona etiam Ecclesiæ tollerent. Tolet. IX. Can. IV. et VII. Episcopis injunxit, ut Ecclesiæ bona à propriis ipsorum bonis segregata haberent. Syn. Vallis-olet. Cap. VI. ita decrevit: *Qui vero (Beneficiarius) de bonis Ecclesiasticis filii, aut nepotibus dotem, aut donationem propter nuptias adsignaverit, adsignatio ipso jure non valeat.... Idem in Religiosis militaribus exētis, et non exemptis penitus observetur.* Verū quum à saeculo VI. Clericis indultum sit, de bonis, vel donatione, vel testamento, vel industria adquisitis extremas conscribere tabulas, ut innunt Syn. Valent. et Tolet. IX. præf. Canonibus, hinc consuetudine etiam inventum est, ut Clerici omnes de quibuslibet suis bonis sine discriminē testarentur. Id quod probasse videntur Lex XII. Tit. II. Lib. IV. For. Jud. Syn. Dertus. an. 1419. Cap. XVIII. et secutis temporibus Carolus V. ac. Philippus II. Leg. XIII. Tit. VIII. Lib. V. Novæ Recop. Denique licet Episcopi olim ex Sedi Apostolice privilegio testarentur; novissimi verò Concordati Art. VIII. omnis hujusmodi impetrandi indulta spes sublata est. (*)

TRACTATUS SECUNDI FINIS.

TRACTATUS TERTIUS.

DE JUDICIIS ECCLESIASTICIS.

Ecclesiastice jam hinc Jurisdictionis amplitudinem, judiciorum formam, neconcriminum, pœnarumque discrimen, et conditionem peragamus: quæ sanè Institutionum nostrarum pars, omnium licet postrema ordine, difficultate tamen, et pondere præstare censenda est reliquis omnibus, quas hactenus prosecuti sumus. Quum enim maximè interest divinæ istius societatis, quæ in cœlis radices agit, propriam in jure dicendo potestatem cognoscere; tum verò ipsius potestatis indolem, characteres, et confinia statuere, periculose plenum opus aleæ semper à viris vel sapientissimis habitum est. Nos pro instituti nostri ratione veterem, recentioremque Ecclesiæ disciplinam investigantes, quid juris olim obtinuerit, quid hodie in judiciis Ecclesiasticis obtineat pro virili distinete, et dilucide enucleabimus. Sit igitur

CAPUT PRIMUM.

DE POTESTATE EPISCOPORUM IN AUDIENDIS, ET DECIDENDIS CAUSSIS SÆCULARIBUS.

I. Atqui et spiritualis hæc externi fori jurisdictione in causa fuit, cur temporalis etiam quedam in Ecclesia exsureret Potestas, et quidem Religionis intuitu. Profecto jam indè ab ævo Apostolico vetabantur Christiani Ethnicorum fora adire, si quæ lites eos exagitarent, sed potius fideles arbitros constituere, et ad eos suas causas deferre jubebantur. Hinc S. Paulus I. ad Corinth. VI. veluti crimen verit Corinthiis, quod suas causas Ethnicorum foris dijudicandas deferrent: *Quis audet aliquid vestrum, inquit, habens negotium adversus alterum judicari apud iniquos, et non apud sanctos? quoniam sancti de hoc mundo judicabunt?* Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis, qui de minimis judicetis. *Quis nesciit quoniam Angelos judicabimus? quanto magis sacerdicia.* Sacerdicia quidem judicia si habueritis, contemnibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad judicandum. Præterea hoc passim repetitum in veteribus Ecclesiæ sanctionibus occurrit. Sic Auctor Constitutionum Apostolic. II. 45. *Et ne adeat ad judicium gentilium: imo ne patiamini, ut sacerdotes magistratus de caassis vestris judicent.* Et ibid. cap. seq. *Ne igitur disceptationes vestras gentiles cognoscant.*

II. Profecto nobis colligere datur, non alia de causa ab Apostolo primum, dein et ab aliis Episcopis interdictum fidelibus suas lites ad Ethnicorum fora definiendas deferre, nisi quod hoc sanctissimis illis Christianæ Religionis antesignanis in Ecclesiæ dedecus redundare videretur: præbebatur enim Ethnicis occasio minus habendi christianos, utpote inter quos quotidie lites exorirentur, quum se charitatis, et fraternitatis lege constringi palam prædicarent. Fideles igitur, ubi inter se lites emergebant, ex suorum numero unanimi consensione quos aptiores putabant, Episcopos ut plurimum, Arbitros constituebant, quorum sententia lite di-